

ร อด จี วิ ต เ พ ร า ะ พ หุ ส์ ต

นักปราชญ์ย่อมแนะนำสิ่งที่ควรแนะนำ

ย่อมไม่ชักชวนในสิ่งที่ไม่ใช่ธุระ

การแนะนำดีเป็นความดีของนักปราชญ์นั้น

นักปราชญ์นั้น ผู้อื่น กล่าวชอบก็ไม่โกรธ ย่อมรู้จักวินัย

การสมาคมคบหากันกับนักปราชญ์นั้นเป็นความดี

รอตชีวิตเพราะพหุสูตร

๒๗๕

มนุษย์ส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าจะเกิดมาทำไม อะไรคือเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต เมื่อไม่ได้ฟังธรรมของพระพุทธองค์ ชีวิตจึงต้องเวียนวนอยู่ในกระแสแห่งความทุกข์ระทม เหมือนถูกตรึงด้วยเครื่องพันธนาการร้อยรัด กระทั่งเมื่อได้ฟังพระสัทธรรม เข้าใจความเป็นจริงของชีวิต จึงมุ่งหน้าแสวงหาสาระอันแท้จริง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดคือพระนิพพาน

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย เตรสนิบาต ว่า

“นยํ นยติ เมธาวิ	อธฺรยาํ น ยฺมุขติ
สฺนโย เสยฺยโส โหติ	สมฺมา วุตฺโต น กุปฺปติ
วินยํ โส ปชานาติ	สาธฺ เตน สมาคโม

นักปราชญ์ย่อมแนะนำสิ่งที่ควรแนะนำ ย่อมไม่ชักชวนในสิ่งที่ไม่ใช่ธุระ การแนะนำดีเป็นความดีของนักปราชญ์นั้น นักปราชญ์นั้น ผู้อื่น กล่าวชอบก็ไม่โกรธ ย่อมรู้จักวินัย การสมาคมคบหากันกับนักปราชญ์นั้นเป็นความดี”

ผู้ที่หมั่นฟังธรรม ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมมามาก ตลอดทั้งทรงจำไว้ และเป็นคนช่างสังเกต เราเรียกว่า พหุสูตร คุณสมบัติเหล่านี้เป็นต้นทางแห่งปัญญา เป็นกุญแจไขไปสู่ ลากยศ สรรเสริญ สุข และจะนำไปสู่การบำเพ็ญบารมีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป

รอตานวัฒนธรรม

๒๗๖

*เมื่อครั้งพระลัมมาลัมพุทธเจ้าของเรา เสดยพระชาติเป็นพราหมณ์บุโรหิต ชื่อว่าเสนกบัณฑิต มีปัญญามาก อยู่ในเมืองพาราณสี เสนกบัณฑิตเป็นผู้ฟังมาก ศึกษาเล่าเรียนมาก ได้เล่าเรียนศึกษาศิลปศาสตร์ทุกอย่างจากเมืองตักสิลา ต่อมาพระราชแห่งเมืองพาราณสีทรงแต่งตั้งให้เป็นอำมาตย์ ประกอบไปด้วยยศ บริวาร เสนกบัณฑิตได้ถวายอภรณ์ธรรมแก่พระราชเป็นประจำ ในวันอุโบสถศีลก็แสดงธรรมสั่งสอนมหาชน โดยมีพระราชแห่งเมืองพาราณสีทรงเป็นประธาน

ครั้งหนึ่ง มีพราหมณ์ชราขอทานคนหนึ่ง เทียวขอทานมานาน จนได้ทรัพย์ ๑,๐๐๐ กหาปณะ แล้วนำไปฝากไว้กับพราหมณ์ผู้หนึ่ง ต่อมาพราหมณ์ที่รับฝากทรัพย์วันนั้น ได้นำทรัพย์ของพราหมณ์ชราไปใช้สอยจนหมด พอพราหมณ์ชรา มาทวงทรัพย์คืน ก็สนใจที่หาทรัพย์คืนให้ได้ จึงยกลูกสาวของตนให้แทน พราหมณ์ชรา ก็พานางพราหมณี รุ่งสาวคราวลูกมาบ้านของตน อยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยา

ต่อมา นางพราหมณีนอกใจสามี ไปคบชายอื่น และอยากให้สามีจากไปไกลๆ จึงขอให้พราหมณ์ชราไปเที่ยวแสวงหาทรัพย์ เพื่อซื้อทาสมาช่วยทำงานบ้าน พราหมณ์ชราได้

รอตชีวิตเพราะพหุสูตร

๒๓๓

ฟังดังนั้น จึงให้นางจัดเตรียมข้าวสตุก้อนข้าวสตุผงใส่ในไห่หนึ่ง ให้เต็มเพื่อเป็นเสบียงเดินทาง พราหมณ์ชราเที่ยวขอทานในเมืองน้อยใหญ่ จนได้ทรัพย์มา ๗๐๐ กหาปณะ เห็นว่าน่าจะพอแล้ว จึงเดินทางกลับบ้าน

ระหว่างทาง ได้แวะพักในบริเวณที่มีน้ำท่าสะดวกสบาย แล้วแก้ไ้เอาห่อข้าวสตุก้อนข้าวสตุผงออกมาบริโภค เมื่อบริโภคอิ่มแล้วก็ลงไปตักน้ำ โดยไม่ได้ผูกปากไห่ ภูเขาตัวหนึ่งได้กลืนข้าวสตุ จึงเลื้อยเข้าไปอยู่ในไห่ ขดตัวนอนกินข้าวสตุ ครั้นพราหมณ์ตักน้ำแล้ว ก็ผูกปากไห่พลางยกขึ้นใส่ป่าออกเดินทางต่อไป โดยไม่ได้สังเกตว่ามีอะไรแปลกปลอมมาในไห่นั้น

ครั้งนั้น รุกขเทวดาที่อยู่ในต้นไม้ต้นหนึ่งมีความกรุณาต่อพราหมณ์ จึงยืนอยู่ที่คาบต้นไม้ และกล่าวว่า “ดูก่อนพราหมณ์ ถ้าท่านอยู่แรมคืนในระหว่างทาง ตัวของท่านจะต้องตายในวันนี้ แต่ถ้าท่านรีบไปถึงบ้านภายในค่ำนี้ ภรรยาของท่านก็ต้องตายในวันนี้แทนท่าน” พราหมณ์ได้ฟังดังนั้น ก็กลัวตาย แต่ห่วงภรรยาไม่อยากให้ตายเหมือนกัน จึงได้แต่เดินร้องไห้คร่ำครวญมาจนถึงเมืองพาราณสี

บังเอิญวันนั้นเป็นวันอุโบสถขึ้น ๑๕ ค่ำ มหาชนทั้งหลายต่างถือดอกไม้ และของหอม พากันไปฟังธรรมจากเสนาภันฑิต

รอตชีวิตเพราะพหุสูตร

๒๓๘

พราหมณ์เห็นดังนั้น ก็เดินไปกับคนเหล่านั้น เพราะหวังจะฟังธรรมเพื่อจะได้ดับความทุกข์ ครั้นไปถึง พราหมณ์ก็ยื่นแบกไถ่ร้องให้อยู่ท้ายสุดของมหาชน

เสนกบัณฑิตเห็นพราหมณ์แล้ว ได้ไต่ถามพราหมณ์ว่าทำไมถึงมายืนร้องให้อยู่ตรงนี้ พราหมณ์ได้เล่าเหตุการณ์ให้ฟัง พระโพธิสัตว์มองเห็นไถ่อยู่บนคอของพราหมณ์ก็พิจารณาด้วยปัญญาอันชาญฉลาด รู้ถึงเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นราวกับมีทิพยจักขุ จึงกล่าวกับพราหมณ์ว่า “เราเข้าใจว่า งามได้กลิ่นข้าวสุก จึงเลื้อยเข้าไปอยู่ในไถ่ ถ้าท่านพักแรมคิณกลางทางในวันนี้ เวลาเย็นเมื่อท่านจะกินข้าวสุก ท่านสอดมือลงไปไถ่ งามจะกัดมือท่าน ท่านจะต้องตาย แต่ถ้าท่านรีบไปถึงบ้านภายในค่านี้นี้ ภรรยาของท่านจะล้างมือเข้าไปหยิบเอาทรัพย์ในไถ่ งามจะกัดภรรยาของท่านให้ถึงความตาย รุกขเทวดาจึงกล่าวกับท่านเช่นนั้น ท่านจงลงวางไถ่ลงท่ามกลางมหาชน แก่ปากไถ่และเอาไม้เคาะ งามจะเลื้อยออกมา” เมื่อพราหมณ์ทำตาม งามก็เลื้อยออกมาจากไถ่ มันเห็นคนมากมายจึงได้หยุดอยู่ หมองูคนหนึ่ง เห็นเช่นนั้นจึงจับไปปล่อยในป่า

มหาชนเห็นดังนั้น พากันชื่นชมสรรเสริญปัญญาของเสนกบัณฑิต เสียงแซ่ซ้องสาธุการเป็นโกลาหล ราวกับว่าพื้นแผ่นดินจะทรุด ฝนแก้ว ๗ ประการ ได้ตกลงมากระทำสักการ-

รอตชีวิตเพราะพหุสูตร

๒๗๕

บุชาแก่พระโพธิสัตว์ ฝ่ายพราหมณ์ชราได้ยกทรัพย์ทั้งหมดที่ตนได้มา น้อมเข้าไปบูชาแก่เสนกบัณฑิตทั้ง ๗๐๐ กหาปณะ แต่เสนกบัณฑิตไม่ได้รับทรัพย์นั้นไว้ กลับมอบทรัพย์เพิ่มเติมให้อีก ๓๐๐ กหาปณะ ให้ครบ ๑,๐๐๐ กหาปณะ

พราหมณ์ชราได้พ้นจากความตาย ด้วยความเป็นพหุสูตรของเสนกบัณฑิต ความเป็นพหุสูตรนี้เอง ทำให้เสนกบัณฑิตได้บำเพ็ญปัญญาปรমัตถบารมีให้บริบูรณ์ ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ในจรียาปิฎกว่า “เราค้นหาด้วยปัญญา ปลดเปลื้องพราหมณ์จากทุกข์ ผู้เสมอเราด้วยปัญญาไม่มี นี่เป็นปัญญาบารมีของเรา” ซึ่งการสร้างบารมีของท่านในครั้งนั้นนับว่าเป็นระดับปัญญาปรมัตถบารมี

จากเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า เสนกบัณฑิตได้สำเร็จประโยชน์ในชาตินี้ คือ ได้ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ได้เป็นอำมาตย์และ เป็นนักปราชญ์อันประเสริฐ อีกทั้งได้สำเร็จประโยชน์ในชาติหน้า คือ จะได้เสวยผลบุญที่ตนได้แสดงธรรมสั่งสอนมหาชนทั้งปวง ผลบุญที่ได้ปลดเปลื้องพราหมณ์ชราให้พ้นจากความตาย ตลอดทั้งได้บำเพ็ญปัญญาปรมัตถบารมีให้บริบูรณ์ เพราะอาศัยความเป็นพหุสูตรของตนโดยแท้

อย่างไรก็ตามพหุสูตรที่ได้รับการสรรเสริญจากผู้รู้ทั้งหลายนั้น จะต้องเข้าถึงสู่ตะ คือ ปฏิบัติได้ตามที่ตนรู้ด้วย เพราะ

รอตชีวิตเพราะพหุสูต

๒๘๐

ธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ต้องปฏิบัติจริง จึงจะรู้แจ้ง เห็นจริง และมีธรรมเครื่องดับทุกข์ในตนได้ พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสสรรเสริญพหุสูตผู้มีธรรมเครื่องดับทุกข์ในตนว่า “ใครจะ ควรติเตียนบุคคลผู้ได้สติมาก ทั้งเป็นผู้ทรงธรรม กอปรด้วย ปัญญา เป็นสาวกพระพุทธเจ้า รวากับแท่งทองชมพูณหั้นเล่า แม้เหล่าเทวดาย่อมชื่นชม ถึงพรหมก็สรรเสริญ”

พหุสูตที่เข้าไม่ถึงสุตะ คือได้ยินได้ฟังมาแล้ว ไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติแต่ยังเข้าไม่ถึง ย่อมไม่สามารถทำให้แจ้งซึ่งปรมาต- ลัสจะ คือความจริงแท้ได้ เขาจะยังมีสิ่งที่ยังสงสัยมากมายที่หา คำตอบไม่ได้ เกี่ยวกับความเป็นไปของชีวิตว่า ชีวิตนี้คืออะไร มีจุดกำเนิดมาจากไหน มาทำไม อะไรคือเป้าหมายของชีวิต

ธรรมกาย คือ ธรรมเครื่องดับทุกข์ในตน เมื่อเข้าถึง พระธรรมกาย ทุกข์ทั้งหลายก็จะดับไป เมื่อทุกข์ดับไป จะมีแต่ ความสุขเพิ่มขึ้น จนกระทั่งเข้าถึงความสุขที่แท้จริง ที่เรียกว่า เอกันตบรมสุข สุขอย่างเดียว ไม่มีทุกข์เจือปนเลย ธรรมกายจะ ทำให้เรารู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอดในสิ่งที่เราเคยสงสัย เห็นแจ้งได้ ด้วยธรรมจักรของพระธรรมกาย และรู้แจ้งได้ด้วยญาณทัสสนะ ของพระธรรมกาย ซึ่งซ่อนอยู่ในกลางกายฐานที่ ๓ ทำให้รู้แจ้ง แทงตลอดทั้งในภพสาม และนอกภพ กระทั่งในอายตณนิพพาน